

Orodje (033): Vrste podatkov

Podatki, ki nam omogočajo oblikovati odgovore na vprašanja, so lahko različnih vrst. V nadaljevanju so navedene vrste, s katerimi se najpogosteje v svojih raziskava srečuje učitelj.

Zbiranje podatkov 1: Zapiski iz razreda

Da bi zajeli dejavnosti v razredu, mnogi učitelji raziskovalci zapisujejo med opazovanjem. Zapiski so lahko različnih oblik in vrst. Nekateri so zapis dialoga oz. pogovora, diagram učilnice ali določenega dela razreda, ugotavljanje, kaj učenec ali skupina učencev dela v določenih časovnih intervalih (npr. vsaki dve minuti), in zapis vsakega učiteljevega vprašanja. Takšni zapiski niso interpretacije, temveč se osredinijo na zapisovanje, kaj se dogaja, ne da bi komentirali, zakaj bi se neka dejavnost lahko pojavljala, ali kako opazovalec presoja posamezno dejavnost.

Oblika zapiskov (npr. obrazec) je odvisna od vašega raziskovalnega vprašanja.

Zbiranje podatkov 2: Dokumenti/dokazi/izdelki učencev

Zapiski o izvedenih aktivnostih so podatki na papirju. Prav gotovo pa v šolah tudi brez zapisov o dejavnostih nastaja veliko podatkov na papirju: izdelki učencev, vodniki po učnem načrtu, učbeniki, priročniki za učitelje, otroška literatura, individualni načrti dela za posamezne učence, zapiski skupnosti, obvestila za starše, poročila o napredku, učiteljeve priprave na pouk, dopisovanje s starši, vodstvom in različnimi strokovnjaki. Količina tega dela lahko učitelje zelo obremeni. Pogosto dokumenti, ki jih morajo prebrati ali izpolniti učitelji, nimajo posebnega pomena, če jih berejo sami ali na hitro, npr. da bi zadostili določenim zahtevam. Ne glede na vse pa morajo poznati njihovo vsebino, če želijo ostati na tekočem. Ko se poučevanje in raziskovanje prepletata med seboj, dokumenti postanejo podatki in dobijo nov pomen. Ko učitelj raziskovalec lastne prakse izbere in zbere dokumente, ki so povezani z njegovim raziskovalnim vprašanjem, te papirje imenujemo podatki. Sistematično zbiranje dokumentov nam ponuja možnost drugačnega vpogleda in razumevanja in s tem analize.

Zbiranje podatkov 3: Intervjuji

Kar povedo učitelji, je pomembno. Ker je govor ključnega pomena za učitelja, je lahko snemanje govorjenja pomembna oblika zbiranja podatkov. Zapiski so ena izmed možnosti zbiranja podatkov o dogajanju v razredu. Nekateri učitelji raziskovalci gredo še korak dlje od naravnega pogovarjanja v razredu – izvajajo intervjuje, ki so lahko neformalni in spontani ali bolj premišljeni in načrtovani.

Zbiranje podatkov 4: Fokusne skupine

Fokusne skupine so manjše, načrtno izbrane skupine udeležencev v raziskavi. Učiteljem ponujajo drugo možnost za zbiranje sledi govorjenja in mišljenja otrok v razredu. Fokusne skupine se pojavljajo vsak dan v obliki diskusij celotnega razreda ali manjših skupin. Razprava lahko služi kot orodje za razumevanje dojemanja učencev, npr. fokusna skupina lahko zagotovi vpogled v to, kako učenci doživljajo novo strategijo poučevanja, kaj so razumeli iz ogleda poskusa in podobno.

Zbiranje podatkov 5: Digitalne fotografije

Intervjuji in fokusne skupine lahko posnamejo besede kot podatke. Zelo star pregovor pravi, da slika pove več kot tisoč besed. Še en čudovit način, da dejavnosti, ki se pojavijo v razredu, zajamemo kot podatke, je digitalna fotografija. Fotoaparati na telefonu je tako rekoč vedno pri roki, dokumentiramo lahko tudi zapiske na tabli, v zvezkih, izvajanje poskusov itd.

Zbiranje podatkov 6: Video

Digitalne slike zajamejo delček delovanja v razredu v nekem določenem času. Video kot oblika zbiranja podatkov pomeni korak naprej, saj lahko zajame celotno dogajanje v razredu v določenem časovnem obdobju. Glede na to, da učitelji pogosto zberejo svoje najboljše podatke z opazovanjem in poslušanjem dejavnosti v svojem razredu, je video postal pomembna oblika zbiranja podatkov za učitelja raziskovalca lastne prakse. Učitelji raziskovalci so ugotovili, da jim video pomaga zbirati opisne informacije, bolje razumeti vedenje, zajeti uporabljene procese, proučiti učno situacijo,

ter izdelke ali rezultate narediti vidne. Natančneje, z video opazovanjem lastnega poučevanja učitelji lahko opazujejo vedenje, ravni usposobljenosti in znanja, naravo interakcij, nebesedni odziv, jasnost poučevanja in vpliv fizičnega okolja. Žal so novi zakoni kot je GDPR postavili precej ovir na takšno zajemanje dokumentacije oziroma so pridobivanje slikovnih informacij močno otežili. Še vedno pa je mogoče ta način zbiranja informacij uporabiti pri načrtovanju poskusov, v pogovorih s kolegi itd...

Zbiranje podatkov 9: Raziskave

Nekateri učitelji raziskovalci uporabljajo bolj formalne instrumente (npr. sociogram in raziskave), da bi ujeli/dokazali dejavnosti, pogovore, razmišljanja in produktivnost, ki so del vsakega šolskega dne. Najpogostejši formalni mehanizem je anketa. Ankete lahko dajo učencem možnost, da predstavijo svoje misli in mnenja o npr. tehniki ali strategiji poučevanja, učni enoti ali svoje znanje o posamezni temi.

Zbiranje podatkov 10: Količinsko merjenje dosežkov učencev

Na tem področju testiranja, eksternega ocenjevanja znanja in primerljivosti obstajajo številna kvantitativna merila uspešnosti učencev. Analiza tako obdelanih podatkov o svojih učencih je lahko dragocen vir podatkov za učitelja raziskovalca lastne prakse.

Zbiranje podatkov 11: Povratna informacija skupine kritičnih prijateljev

Uporaba več virov podatkov je pomembna. Dodatni način zbiranja podatkov je lahko povratna informacija kritičnega prijatelja ali skupine. Skupine kritičnih prijateljev so ena od različic učeče se skupnosti. Učeča se skupnost je sestavljena iz šolnikov, ki se sestajajo prostovoljno vsaj enkrat mesečno za nekaj ur. Člani skupine se zavzemajo za izboljšanje svoje prakse skozi sodelovalno učenje. V teh primerih učitelji uporabljajo literaturo, da se seznanijo o tem, katero znanje obstaja v polju njihove raziskovalne tematike. Literatura je bistvena oblika podatkov, ki bi jo moral uporabljati vsak učitelj-raziskovalec, tako da bi bil lahko povezan, obveščen, in bi lahko prispeval k širši debati o pedagoški praksi.

Zbiranje podatkov 12: Literatura

Čeprav ne razmišljamo pogosto o literaturi kot viru podatkov, strokovna literatura ponuja priložnost za razmislek o tem, kako se vaše delo učitelja raziskovalca lastne prakse bogati in povezuje z delom drugih. Nihče ne uči ali poizveduje v vakuumu. Ko sodelujemo v poučevanju, se nahajamo v kontekstu (naša posebna učilnica, razred, šola itn.), in naš kontekst posreduje/povezuje veliko tega, kar delamo in razumemo kot učitelji. Podobno, ko učitelji raziskujejo lastno prakso, se njihovo delo napaja v veliki, bogati že obstoječi bazi znanja, ki je ujeta v knjige, članke iz revij, časopisne članke, referate na konferencah in spletne strani. Preučevanje te, že obstoječe baze znanja o poučevanju obogati vaše učenje z novimi podatki. Vse, kar morate ugotoviti, je, katera literatura, povezana z raziskovalnim vprašanjem in motivacijo, vam bo omogočila dodatne informacije, medtem ko izvajate raziskavo. Učitelji raziskovalci v glavnem zbirajo literaturo ob dveh različnih časih:

- ko si zastavljajo raziskovalno vprašanje ali so v postopku njegovega opredeljevanja,
- ko jih njihovo raziskovanje vodi do novih spoznanj in novih vprašanj.

V teh primerih učitelji uporabljajo literaturo, da se seznanijo, katero znanje obstaja v polju njihove raziskovalne tematike. Literatura je bistvena oblika podatkov, ki bi jo moral uporabljati vsak učitelj raziskovalec, tako da bi bil lahko povezan in obveščen ter bi lahko prispeval k širši razpravi o pedagoški praksi.